

2017/2255(INI)

1.2.2018

OSNUTEK POROČILA

o strukturnih in finančnih ovirah za dostop do kulture
(2017/2255(INI))

Odbor za kulturo in izobraževanje

Poročevalec: Bogdan Andrzej Zdrojewski

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽITEV	10

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strukturnih in finančnih ovirah za dostop do kulture (2017/2255(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. maja 2011 o izkoriščanju potenciala kulturnih in ustvarjalnih industrij¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2013 o spodbujanju evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev kot virov gospodarske rasti in delovnih mest²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 30. novembra 2016 o skladni politiki EU za kulturno in kreativno industrijo³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. aprila 2008 o kulturnih industrijah v Evropi⁴,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. junija 2007 o socialnem statusu umetnikov⁵,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. maja 2011 o kulturnih razsežnostih zunanjega delovanja EU⁶,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. februarja 2004 o vlogi šol in šolske izobrazbe pri izboljšanju javnega dostopa do kulture⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2016 z naslovom Aktu za enotni digitalni trg naproti⁸,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. septembra 2015 z naslovom Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo⁹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2016 o vlogi medkulturnega dialoga, kulturne raznolikosti in izobraževanja pri spodbujanju temeljnih vrednot EU¹⁰,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. aprila 2008 o evropski kulturni agendi v času globalizacije¹¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2013 o spodbujanju evropskih

¹ UL C 377 E, 7.12.2012, str. 142.

² UL C 93, 9.3.2016, str. 95.

³ Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0486.

⁴ UL C 247 E, 15.10.2009, str. 25.

⁵ UL C 125 E, 22.5.2008, str. 223.

⁶ UL C 377 E, 7.12.2012, str. 135.

⁷ UL C 98 E, 23.4.2004, str. 179.

⁸ Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0009.

⁹ Sprejeta besedila, P8_TA(2015)0293.

¹⁰ Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0005.

¹¹ UL C 247 E, 15.10.2009, str. 32.

kulturnih in ustvarjalnih sektorjev kot virov gospodarske rasti in delovnih mest¹,

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. decembra 2016 o skladni politiki EU za kulturno in kreativno industrijo²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. aprila 2008 o kulturnih industrijah v Evropi³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. maja 2010 o sporočilu Europeana – naslednji koraki⁴,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2011 o mobilnosti in vključevanju invalidov ter evropski strategiji o invalidnosti 2010–2020⁵,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 2. marca 2017 o izvajanju Uredbe (EU) št. 1295/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o uvedbi programa Ustvarjalna Evropa (2014–2020) in razveljavitvi sklepov št. 1718/2006/ES, št. 1855/2006/ES in št. 1041/2009/ES⁶,
- ob upoštevanju Konvencije o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, ki jo je Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) sprejela 20. oktobra 2005,
- ob upoštevanju Okvirne konvencije Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (konvencija iz Fara) iz leta 2005,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1295/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o uvedbi programa Ustvarjalna Evropa (2014–2020) in razveljavitvi sklepov št. 1718/2006/ES, št. 1855/2006/ES in št. 1041/2009/ES⁷,
- ob upoštevanju resolucije Sveta z dne 16. novembra 2007 o Evropski agendi za kulturo,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 23. decembra 2014 o delovnem načrtu za področje kulture (2015–2018)⁸,
- ob upoštevanju delovnega načrta EU za področje kulture za obdobje 2015–2018,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 27. maja 2015 o povezovanju kulturnih in ustvarjalnih sektorjev z drugimi sektorji za spodbujanje inovacij, ekonomske vzdržnosti in socialnega vključevanja,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 31. maja 2016 o vlogi Europeane pri digitalni dostopnosti, razpoznavnosti in uporabi evropske kulturne dediščine,

¹ UL C 93, 9.3.2016, str. 95.

² Sprejeta besedila, P8_TA(2016)0486.

³ UL C 247 E, 15.10.2009, str. 25.

⁴ UL C 81 E, 15.3.2011, str. 16.

⁵ Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0453.

⁶ Sprejeta besedila, P8_TA(2017)0062.

⁷ UL L 347, 20.12.2013, str. 221.

⁸ UL C 463, 23.12.2014, str. 4.

- ob upoštevanju resolucije Sveta z dne 6. maja 2003 o dostopnosti kulturne infrastrukture in kulturnih dejavnosti za invalide,
 - ob upoštevanju skupnega sporočila Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 8. junija 2016 z naslovom Oblikovanje strategije EU za mednarodne kulturne povezave (JOIN(2016)0029),
 - ob upoštevanju poročila Komisije o izvajanju evropske agende za kulturo (COM(2010)0390),
 - ob upoštevanju zelene knjige Komisije z dne 27. aprila 2010 z naslovom Izkoriščanje potenciala kulturnih in ustvarjalnih industrij (COM(2010)0183),
 - ob upoštevanju predloga sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu kulturne dediščine (2018) (COM(2016)0543),
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 26. septembra 2012 z naslovom Spodbujanje kulturnih in ustvarjalnih sektorjev za rast in delovna mesta v EU (COM(2012)0537),
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 18. decembra 2012 o vsebini na enotnem digitalnem trgu (COM(2012)0789),
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 26. septembra 2012 z naslovom Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo (COM(2014)0477),
 - ob upoštevanju poročila za leto 2012, ki ga je pripravila delovna skupina strokovnjakov držav članic EU o dostopu do kulture,
 - ob upoštevanju rezultatov raziskave Eurobarometra št. 399 „Dostop do kulture in sodelovanje v njej“ in št. 466 „Kulturna dediščina“,
 - ob upoštevanju rezultatov statističnih raziskav Eurostata za leto 2016 (Statistični podatki o kulturi),
 - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje (A8-0000/2018),
- A. ker člen 27 Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah določa, da „Vsakdo ima pravico prosto se udeleževati kulturnega življenja svoje skupnosti, uživati umetnost in sodelovati pri napredku znanosti in biti deležen koristi, ki iz tega izhajajo.“;
 - B. ker je v ustavah večine držav članic EU neposredno ali posredno omenjena kultura in dostop do nje;
 - C. ker nacionalni ali regionalni organi ostajajo v skladu z načelom subsidiarnosti glavni organi, pristojni za kulturno politiko v EU;
 - D. ker priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje vključuje kulturno zavest in izražanje med ključne kompetence,

potrebne za osebno izpolnitev in razvoj, dejavno državljanstvo, socialno vključenost in zaposlovanje¹;

- E. ker delovni načrt za področje kulture (2015–2018)² določa dostopno in vključujočo kulturo ter spodbujanje kulturne raznolikosti kot prednostni nalogi;
- F. ker je v poročilu delovne skupine strokovnjakov držav članic EU o dostopu do kulture³ opredeljeno, da dostop omogoča novemu občinstvu, da izkoristi razpoložljivo kulturno ponudbo, s čimer se dosega nove ciljne skupine (ali potrošniki) in se jih približa kulturni dediščini ter drugim kulturnim virom;
- G. ker so digitalne tehnologije spremenile način, kako ljudje dostopajo do kulturnih vsebin, jih ustvarjajo in uporabljajo;
- H. ker je Europeana, ki je bila oblikovana leta 2008, postala skupni evropski projekt, ki omogoča dostop do evropske digitalne kulturne dediščine;
- I. ker je eden od posebnih ciljev programa „Ustvarjalna Evropa“ doseči novo občinstvo in izboljšati dostop do kulturnih in ustvarjalnih del v Uniji in zunaj nje, s posebnim poudarkom na otrocih, mladih, invalidih in premalo zastopanih skupinah;
- J. ker obstajajo pobude na ravni Unije in v državah članicah, katerih namen je zagotoviti boljši dostop do kulturne infrastrukture in kulturnih dejavnosti za invalide;
- K. ker je razvoj zanesljivih, primerljivih in posodobljenih statističnih podatkov s področja kulture, ki so podlaga za dobro oblikovanje kulturnih politik, ena od medsektorskih prednostnih nalog delovnega načrta za področje kulture za obdobje 2015–2018;

Dostop do kulture in kulturno sodelovanje

1. poudarja, da priznava dostop do kulture kot temeljno pravico vseh državljanov, v skladu s členom 27 Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ki določa, da je sodelovanje v kulturnem življenju ena temeljnih človekovih pravic;
2. poudarja nesporen pomen dejavnega in dostopnega kulturnega sektorja za razvoj vključujoče družbe in krepitev aktivnega evropskega državljanstva;
3. opozarja na pomembno vlogo EU pri spodbujanju in omogočanju boljšega usklajevanja kulturnih politik na vseh ravneh; ugotavlja, da bodo šele takrat lahko vsi gospodarski subjekti v EU razvili celovito in učinkovito politiko za spodbujanje dostopa do kulture in sodelovanje v njej in jo povzdignili na raven bistvenega elementa evropskega projekta povezovanja;
4. meni, da je dostop do kulture in sodelovanje v njej medsektorsko vprašanje, zato poudarja pomen usklajevanja kulturne politike z drugimi političnimi področji, kot so izobraževanje, socialna, regionalna, zunanja, digitalna in medijska politika;

¹ Sprejeto 18. decembra 2006.

² Svet sprejel decembra 2014.

³ Poročilo iz oktobra 2012 o politikah in dobrih praksah v javnoumetniških in kulturnih ustanovah za spodbujanje boljšega dostopa do kulture in večjega sodelovanja v njej.

5. priznava, da je spodbujanje in izboljšanje dostopa do kulture ena od prednostnih nalog na političnem dnevnem redu, in se zavzema, da se vidik splošne dostopnosti in kulturnega vključevanja vključi v druga politična področja, saj bo to pozitivno prispevalo k tem politikam ter vplivalo tudi na medsektorsko in sinergijsko sodelovanje;
6. poudarja, da je nujno treba izvajati politiko na podlagi zanesljivih podatkov, s pomočjo obsežnih raziskav in poznavanja ovir za dostop do kulture, sodelovanja na področju kulture in zlasti učinkovitosti pri izvajanju strategij za razvoj občinstva;

Finančne ovire

7. poudarja, da ostaja javno financiranje ključni instrument za financiranje kulturnih dejavnosti; zato poziva Komisijo in države članice, naj v okviru svojih pristojnosti namenijo dovolj velik delež svojega proračuna za državno podporo kulturi;
8. obžaluje, da se običajno v primeru gospodarske recesije najprej in predvsem zmanjšajo javna sredstva za kulturo;
9. opozarja, da so naložbe v kulturne in ustvarjalne sektorje sredstvo za sprostitev velikega in še vedno podcenjenega potenciala teh sektorjev za ustvarjanje rasti in delovnih mest, kar neposredno vpliva na razvoj novih spretnosti, digitalizacijo, inovacije in oblikovanje novih poslovnih modelov;
10. poudarja, da je visoka cena kulturnih dobrin in storitev ena od ovir za sodelovanje v kulturi, ki so jo izpostavili anketiranci v raziskavah Eurobarometra in Eurostata¹; v zvezi s tem priporoča ukrepe, namenjene posebnim skupinam, da bi se tako odpravile finančne ovire za dostop;
11. poudarja, da lahko ustrezna fiskalna politika za kulturne in ustvarjalne sektorje izboljša dostop do kulture in sodelovanje v njej; vendar ugotavlja, da posredna podpora kulturni dediščini z uvedbo znižane stopnje DDV ne more nadomestiti neposrednih subvencij; poziva k boljšemu usklajevanju nacionalnih kulturnih politik in stopenj DDV, ki se uporabljajo kot orodje za spodbujanje kulturnega sodelovanja;
12. pozdravlja predlog za spremembo direktive o DDV, ki bo državam članicam omogočila, da uporabljajo enako stopnjo DDV za e-publikacije in tiskane publikacije; meni, da je razlikovanje med stopnjami DDV za fizične in elektronske publikacije zastarelo in nevzdržno v digitalni dobi; poziva Svet, naj brez nepotrebnega odlašanja sprejme predlog Komisije o tej zadevi;

Izobraževalne ovire in izzivi

13. poudarja, da je izobrazbena stopnja med najpomembnejšimi dejavniki, ki močno vplivajo na raven sodelovanja v kulturi; poudarja, da višja izobrazbena stopnja pomeni višjo raven sodelovanja v kulturnih dogodkih²;

¹ Eurobarometer št. 399.

² Statistični podatki Eurostata za področje kulture iz leta 2016, str. 116–136 (podatki za leto 2015 – anketa EU o dohodkih in življenjskih razmerah (EU-SILC)).

14. ugotavlja, da so anketiranci v raziskavah Eurostata in Eurobarometra¹ najpogosteje navedli pomanjkanje zanimanja kot oviro za kulturno sodelovanje; v zvezi s tem poudarja, da bi moralo biti spodbujanje povpraševanja v obliki izgradnje zanimanja za kulturo in njenega razumevanja prek izobraževanja prednostna naloga, da bi se povečal dostop do kulture in sodelovanje v njej;
15. ponovno poudarja temeljno vlogo šole kot ključne platforme za privabljanje mladih, da vzpostavijo stik s kulturo in izoblikujejo potrebe in kompetence na tem področju; poziva države članice, naj sprejmejo ukrepe za večje vključevanje kulturne in umetnostne vzgoje v učne načrte;
16. poudarja vlogo lokalnih kulturnih centrov in knjižnic kot ključnih akterjev pri premagovanju ovir za dostop do kulture in sodelovanje v njej;
17. priporoča razvoj usklajene strategije za podporo izobraževalnim projektom, ki jih predlagajo kulturne ustanove; poudarja, da so ti projekti orodje za podporo in krepitev ozaveščenosti in kulturnih kompetenc in služijo kot izhodišče za dolgoročno vključevanje javnosti v kulturne dejavnosti;

Strukturne ovire

18. opozarja na nižjo raven kulturnega sodelovanja med podeželskim prebivalstvom, kar je strukturno pogojeno²; v zvezi s tem opozarja na vlogo majhnih lokalnih kulturnih centrov, prometne infrastrukture in podpore kulturnemu turizmu pri omogočanju dostopa do kulturnih ustanov;
19. ugotavlja, da so potrebni nadaljnji ukrepi za izboljšanje dostopa do kulturne infrastrukture, kulturnih dejavnosti in medijev za invalide; poziva države članice in Komisijo, naj si v okviru svojih pristojnosti še nadalje prizadevajo za vključevanje invalidov prek kulture in prizadevanj za odpravo obstoječih ovir;
20. poudarja, da je treba odstraniti ovire za mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev; poudarja vpliv teh dejavnosti na širitev evropske kulturne ponudbe;

Digitalne ovire in izzivi

21. je prepričan, da digitalna orodja omogočajo premagovanje ovir za dostop do kulture, ki so posledica naslednjih dejavnikov: neugodne geografske lege, invalidnosti, socialnega porekla, jezika in pomanjkanja časa ali finančnih virov; poudarja, da lahko digitalna orodja služijo tudi kot orodje za premagovanje družbenih ali mentalnih ovir;
22. ugotavlja, da obstaja problem digitalne izključenosti, in poudarja, da se je treba boriti proti njej; v zvezi s tem opozarja, da digitalizacija od kulturnih in izobraževalnih ustanov in od samih prejemnikov zahteva, da pridobijo nove spretnosti in znanje; zlasti poudarja, da je treba povečati zmogljivosti za uporabo novih digitalnih tehnologij v kulturnih ustanovah in jih prilagoditi izzivom tehnoloških sprememb;

¹ Eurobarometer št. 399, Eurostat (podatki ankete EU za leto 2015 o dohodkih in življenjskih razmerah (EU-SILC)).

² Eurostat (podatki ankete EU za leto 2015 o dohodkih in življenjskih razmerah (EU-SILC)).

23. poudarja, da bi bilo treba pri digitalizaciji in spletnem dostopu do kulturnega gradiva v Evropi v celoti spoštovati pravice intelektualne lastnine;
24. poziva Komisijo, naj tudi v prihodnje za razvoj občinstva in sodelovanje javnosti daje prednost inovativnim pristopom, tudi z uporabo novih tehnologij, v okviru programov EU, zlasti programa Ustvarjalna Evropa in njegovih poznejših različic;
25. priznava prispevek Europeane in ustanov držav članic pri digitalizaciji in dostopnosti kulturnih vsebin; v zvezi s tem poziva, naj se v okviru evropskega leta kulturne dediščine še nadalje podpira projekt ter spodbuja javni dostop do virov in storitev digitalne kulturne dediščine;
26. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Uvod

To poročilo je prvo celovito poročilo Odbora za kulturo in izobraževanje, ki se neposredno ukvarja z vprašanji, ki vplivajo na dostop do kulture. Poročevalec meni, da je problem dostopa do kulture ključno vprašanje kulturne politike tako z nacionalnega vidika kot z vidika EU ter, kar je še pomembnejše, ključno vprašanje z vidika državljanov. Ob sklicevanju na temeljni pomen dejavnega in dostopnega kulturnega sektorja za razvoj vključujoče demokratične družbe poročevalec poudarja, da je treba okrepiti in izboljšati dostop do kulture in da je to ena od glavnih prednostnih nalogah na političnem dnevnem redu, ter poziva, naj bosta dostop do kulture in sodelovanje v njej vključena v druga politična področja.

Cilj tega poročila je, da se izvede medsektorska analiza obstoječih ovir pri dostopu do kulture in sodelovanju v njej. **Tematski obseg poročila je precej širši, kot kaže njegov naslov, saj ne zadeva le strukturnih in finančnih ovir za dostop, ampak tudi družbene in digitalne ovire ter daleč najpomembnejši problem izobraževalnih ovir.** Večina preučenih ovir obstaja sočasno ali so tesno povezane, kar dokazuje kompleksnost problema dostopa do kulture in sodelovanja v njej in utemeljuje poročevalčevo trditev, da gre za medsektorsko vprašanje in da je usklajevanje med kulturno politiko in drugimi političnimi področji ključnega pomena.

Dostop do kulture kot pravica in vrednota

Dostop do kulture je ena od temeljnih pravic, ki jo zagotavljajo številni pravni dokumenti: od Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah, katere člen 27 določa, da „Vsakdo ima pravico prosto se udeleževati kulturnega življenja svoje skupnosti, uživati umetnost in sodelovati pri napredku znanosti in biti deležen koristi, ki iz tega izhajajo“, do ustav večine držav EU, ki neposredno ali posredno omenjajo kulturo in dostop do nje. Dostop do kulture in sodelovanje v njej sta prednostni vprašanji tudi na ravni EU. V sedanjem delovnem načrtu za področje kulture za obdobje 2015–2018, ki ga je Svet sprejel leta 2014, se dostopna in vključujoča kultura navaja kot najpomembnejša prednostna naloga.

Ovire za dostop do kulture in sodelovanje v njej

Poročevalec poudarja, da sta pojma „dostop do kulture“ in „sodelovanje v njej“ tesno povezana. Meni tudi, da bi bilo treba strategije za krepitev dostopa do kulture in sodelovanja v njej izvajati s pomočjo določitve premalo zastopanih skupin ter načrtovanja in izvajanja pobud ali programov, namenjenih njihovem večjemu sodelovanju in odpravi obstoječih ovir. V zvezi s tem poročevalec meni, da je bistveno, da se politika oblikuje na podlagi dokazov, pridobljenih prek obsežnih raziskav in zbiranja podatkov o ovirah za dostop do kulture, sodelovanja v njej in razvoju občinstva, in njihovem vplivu na individualni in družbeni ravni. Čeprav ceni prizadevanja, med drugim, Eurostata in mreže za kulturo evropskega statističnega sistema ESSnet-culture na področju statistike za kulturno področje, poročevalec opozarja na še vedno ključno vlogo najnovejših statističnih in kvalitativnih raziskav in dostopa do primerljivih podatkovnih virov za učinkovito spremljanje in analizo kulturnih, gospodarskih in družbenih posledic kulturne politike.

Poročevalec meni, da so obstoječe ovire za dostop izhodišče za oblikovanje strategij za odziv

na izzive, s katerimi se sedaj soočajo kulturne ustanove, države članice ter lokalne in regionalne oblasti, ki so v skladu z načelom subsidiarnosti v veliki meri odgovorne za oblikovanje kulturne politike. Poročevalec opozarja tudi na pomembno vlogo EU pri spodbujanju in omogočanju boljšega usklajevanja kulturnih politik na vseh ravneh. V zvezi s tem poročevalec pozdravlja ukrepe v okviru odprte metode usklajevanja, ki je glavna delovna metoda za sodelovanje med državami članicami na področju kulturne politike. V zvezi s tem poročilom poročevalec poudarja njegovo vrednost, saj ga je izdelala delovna skupina strokovnjakov držav članic EU o dostopu do kulture¹ z uporabo odprte metode za usklajevanje.

Finančne ovire

Poročevalec poudarja, da je finančni vidik ena glavnih ovir za dostop do kulture in sodelovanje v njej. Poudarja, da je visoka cena kulturnih dobrin in storitev druga največja ovira za sodelovanje v kulturi, ki so jo navedli anketiranci v posebni raziskavi Eurobarometra št. 399 o dostopu do kulture in sodelovanje v njej. Finančni vidik je bil naveden kot razlog za neobiskovanje koncertov (25 %), filmskih predstav (22 %), gledališča (20 %) ter opernih, baletnih in plesnih predstav (14 %)². V zvezi s tem **poročevalec poudarja, da je temeljni instrument za financiranje kulturnih dejavnosti še vedno državna podpora**, zato poziva Komisijo in države članice, naj v skladu s svojimi pristojnostmi dodelijo zadostni proračunski delež za javno financiranje kulture. Poročevalec poziva, naj se dostop omogoči prek znižane cene vozovnic za posebne skupine, ampak se strinja, da so lahko ti ukrepi za povečanje sodelovanja v celoti učinkoviti le, če so vključeni v širšo strategijo in tesno povezani z nacionalnimi kulturnimi politikami. Enako velja za davčno politiko, saj priznava, da lahko nedvomno posredno spodbuja večje sodelovanje v kulturi in dostop do nje, vendar poudarja, da uvedba znižane stopnje DDV ne more nadomestiti neposrednih subvencij, in poziva k boljšemu usklajevanju nacionalnih kulturnih politik in stopenj DDV, ki se uporabljajo kot orodje za spodbujanje sodelovanja v kulturi.

Izobraževalne ovire in izzivi

Poročevalec nazadnje meni, da je danes za sodelovanje v kulturi povpraševanje pomembnejše od ponudbe. V zvezi s tem so zlasti zaskrbljujoči nedavni podatki Eurostata o sodelovanju v kulturi, ki kažejo, da je bil razlog za skoraj 40-odstotno nesodelovanje v kulturnih dejavnosti v EU pomanjkanje zanimanja³. Poročevalec meni, da so te številke tipičen odraz izobraževalnih ovir in izzivov, s katerimi se soočamo pri kulturnem sodelovanju. **Poročevalec meni, da je izobrazbena stopnja eden od najpomembnejših dejavnikov, ki ne vplivajo le na raven, ampak predvsem na kakovost kulturnega sodelovanja.** Je tudi trdno prepričan, da je spodbujanje povpraševanja, to je izgradnja zanimanja za kulturo in njenega razumevanja prek izobraževanja, prednostna naloga, da se poveča dostop do kulture in sodelovanje v njej. V zvezi s tem poudarja temeljno vlogo šole pri oblikovanju kulturnih potreb in kompetenc ter bistveno vlogo lokalnih kulturnih centrov in knjižnic pri premagovanju ovir za dostop do kulture in sodelovanje v njej.

Strukturne ovire

¹ Poročilo iz oktobra 2012 o politikah in dobrih praksah v javnoumetniških in kulturnih ustanovah za spodbujanje boljšega dostopa do kulture in večjega sodelovanja v njej.

² Eurobarometer št. 399.

³ Eurostat (podatki ankete EU za leto 2015 o dohodkih in življenjskih razmerah (EU-SILC)).

Kar zadeva strukturne ovire, poročevalec želi najprej opozoriti, da je mogoče kot oviro opredeliti geografsko oddaljenostjo od središč kulturnega življenja, kot so gledališča, muzeji, knjižnice, kulturni centri in kinematografi. Raziskava Eurobarometra št. 399 kaže, da ljudje, ki živijo na podeželju ali daleč od velikih mestnih središč, običajno manj sodelujejo v kulturnem življenju, predvsem zaradi pomanjkanja razpoložljive kulturne dejavnosti in le nato zaradi stroškov. Zanimivo je, da je pomanjkanje zanimanja za kulturo med ljudmi, ki živijo na podeželju in v majhnih mestih, primerljivo (38 % oziroma 37 %), in se ne veliko razlikuje od ljudi, ki živijo v velikih mestih (32 %)¹. V zvezi s tem poročevalec opozarja na vlogo prometne infrastrukture in podpore kulturnemu turizmu pri omogočanju dostopa do kulturnih ustanov. Poročevalec se tudi zaveda izzivov, s katerimi se soočamo v zvezi z izboljšanjem dostopa do kulturne infrastrukture, kulturnih dejavnosti in medijev za invalide. Opozarja tudi, da nimamo dovolj podatkov o dostopu do kulturnih ustanov za invalide. Niti Eurobarometer št. 345 o dostopnosti v širšem smislu niti Eurobarometer št. 399 nista namenila dovolj pozornosti temu vidiku. Z vidika večje kulturne ponudbe je pomembno izpostaviti obstoječe ovire za mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev v Evropi.

Digitalne ovire in izzivi

Poročevalec je poudaril pomen neposrednega stika s kulturo in meni, da sta digitalizacija in spletni dostop do kulturnih vsebin bistvena za omogočanje širšega dostopa do kulture in znanja. Prav tako poudarja, da uporaba novih tehnologij za kulturne namene omogoča, da se doseže novo, težko dostopno ali netradicionalno občinstvo. V zvezi s tem je treba opozoriti, da so se razvile nove oblike spletnega dostopa do kulture in sodelovanja v njej, deloma zaradi vse večjega števila gospodinjstev z dostopom do interneta, saj se je med letoma 2010 in 2015 delež gospodinjstev z dostopom do interneta v EU povečal z 70 % na 83 %². Poročevalec vseeno opozarja, da to znatno povečanje posredno izpostavlja problem digitalne izključenosti, ki je prav tako ovira za dostop do kulture in sodelovanje v njej. V zvezi s tem poročevalec opozarja, da digitalizacija od kulturnih in izobraževalnih ustanov in od samih prejemnikov zahteva, da pridobijo nove spretnosti in znanja. Zlasti poudarja, da je treba razvijati potencial novih digitalnih tehnologij in zmogljivosti kulturnih ustanov in jih prilagoditi izzivom tehnoloških sprememb. **Nazadnje, poročevalec meni, da je treba pri vseh dejavnostih, povezanih z digitalizacijo in spletno dostopnostjo kulturnega gradiva, popolnoma spoštovati pravice ustvarjalcev, hkrati pa si prizadevati za čim širši dostop do kulturnih vsebin.**

Zaključek

Poročevalec meni, da je za povečanje dostopa do kulture in sodelovanja v njej ključnega pomena ugotoviti in obravnavati navedene ovire. Ob priznavanju pomena ustvarjalnosti in inovativnosti kot notranjega vidika kulture poročevalec poudarja, da je treba olajšati umetniško dejavnost umetnikov in državljanom omogočiti dostop do izdelkov kulturnih in ustvarjalnih sektorjev. Poročevalec močno poudarja medsektorski značaj kulturnih vprašanj in njihov vpliv na druga področja družbenega življenja, tudi pomen kulture za gospodarsko rast. V zvezi s tem poročevalec izrecno priznava, da morajo vlade držav članic zagotoviti ustrezno izobraževanje umetnikov in javnosti in zaščititi umetniško infrastrukturo in oprijemljivo kulturno dediščino. Če bi se dosegli navedeni cilji, bi dolgoročno to omogočilo pravi razvoj vključujoče družbe in krepitev aktivnega evropskega državljanstva.

¹ Eurobarometer št. 399.

² Statistični podatki Eurostata za področje kulture iz leta 2016.

